

HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA
FOEDUS PANEUROPAEUM CROATICUM

Glas

BROJ 14 • LIPANJ 2000. • GODINA V

PANEUROPE

NOVA KNJIGA OTTA VON HABSBURGA

Za vrijeme boravka Otta von Habsburga u Hrvatskoj predstavljena je njegova knjiga "Paneuropska ideja - vizija postaje zbiljom" hrvatskog nakladnika Pan-libera i Hrvatske paneuropske unije u nekoliko gradova i podružnica HPEU-a. U prilogu donosimo cjelovito izlaganje prilikom predstavljanja knjige u Zagrebu.

Knjigu dr. Otta von Habsburga "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom" u prijevodu Jasne Čmelić na hrvatski predstavili su u HPEU dne 30. 3. 2000. g. Dražen Budiša, g. dr. A. Milardović-autor pogovora, dr. Otto von Habsburg, autor, i dr. P. Barišić, član Predsjedništva HPEU. Voditelj je bio prof. dr. M. Ježić, predsjednik HPEU.

Prof. dr. M. Ježić, pozdravio je nazočne, zahvalio na dolasku i iznio nekoliko riječi o svakom predstavljaju:

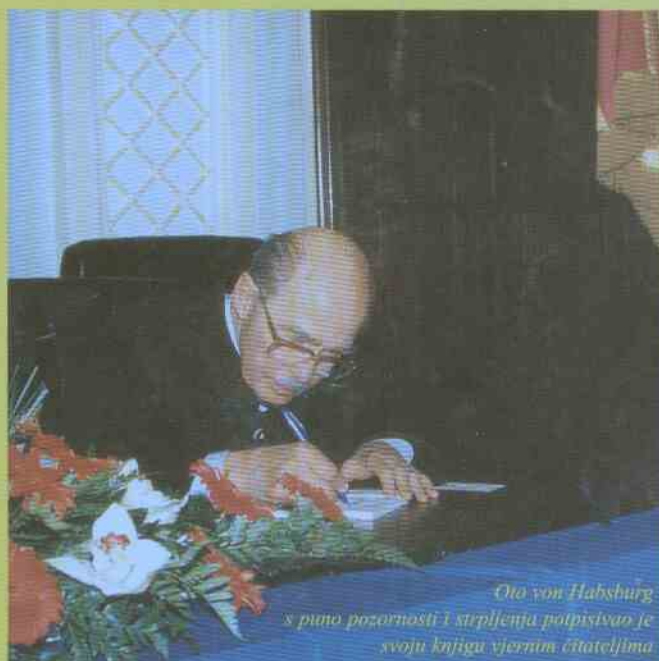
"G. Dražen Budiša je čovjek koji je doista umio nositi hrvatsku sudbinu 30 godina i duže, i mislim da će dijeliti i sretniji dio hrvatske sudbine na putu u Europu. Dr. P. Barišić je filozof i pravnik, ravnatelj Instituta za filozofiju i čovjek kojeg poznajemo po vođenju vrlo zanimljivih intelektualnih emisija na hrvatskoj televiziji "Sa svrhom i razlogom" a poznajemo ga i po izvršnim stručnim filozofskim radovima. Dr. A. Milardović je politolog i ujedno izdavač koji je svoju izdavačku kuću Pan-liber učinio vjerojatno najeuropskije usmjerenim izdavačem sada u Hrvatskoj po opredjeljenju, po izboru tema i po već reprezentativnom izboru naslova. Mislim da je zaista primjereno da ta knjiga izlazi u takvoj ediciji a s druge strane svakoj ediciji treba biti čast da može ovakvu knjigu objaviti.

Dr. Otto von Habsburg čovjek je koji ima iza sebe veliko životno i političko iskustvo, a da ne govorimo koji-

ko je veliko iskustvo tradicije u kojoj on stoji pa i obitelji koja se toliko stoljeća ne samo bavi politikom, nego je i doista vodi u Europi. Ali on nije čovjek prošlosti, već čovjek okrenut budućnosti. Njegova je knjiga, knjiga čovjeka koji je potpuno mlad duhom i puna svježih zamisli, njegova knjiga govori o uspješnom, ispunjenom životu, o duhovnoj biografiji čovjeka koji je cijeli život imao vizije i doživio je da se one ostvaruju i koji je u tom ostvarivanju vrlo aktivno sudjelovao. Ta je knjiga puna iskustva, vizija, ali i zadovoljstva što se one ostvaruju.

Dražen Budiša - gospode i gospodo, Vaša ekscelencijo, na početku izražavam zadovoljstvo što mi se pružila prilika da zajedno s kolegama predstavim knjigu "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom" g. Otta v. Habsburga. Drago mi je da se u vrlo kratkom vremenu nakon bečkog izdanja ova knjiga pojavila i na hrvatskom jeziku a to je zadovoljstvo izrazio i sam autor u predgovoru hrvatskom izdanju koji ima naslov "Hrvatska ima pravo na

Europu". Čestitam i nakladnicima Pan-liberu i Hrvatskoj paneuropskoj uniji što su odlučili objaviti ovo vrijedno djelo čovjeka velikog političkog iskustva i velike erudicije, za kojeg se može reći da se više od 50 godina uporno zauzima za ostvarenje ideje ujedinjene Europe ali i čovjeka kojemu mi Hrvati dugujemo veliku

Otto von Habsburg
s puno pozornosti i srpljenja potpisivao je
svoju knjigu vjernim čitateljima

zahvalnost jer smo od njegove ekselencije dobivali potporu u najtežim trenucima koje smo kao narod prolazili u borbi za stvaranje samostalne hrvatske države i njezinu obranu od velikosrpske agresije. Mi ćemo g. Ottu v. Habsburgu biti vječno zahvalni jer nam je tu potporu davao u vrlo teškim trenucima, uvjeren da je hrvatska borba za samostalnost ujedno i borba za one političke i kulturne vrijednosti kojima je i sam posvetio cijeli svoj život. Knjiga ima četiri poglavlja, u njoj nalazimo 17 političkih i kulturoloških eseja u kojima se s različitih gledišta ispituje naša sadašnjost, naše šanse i opasnosti, demokratske i civilizacijske perspektive, zablude i zapreke na putu demokratskog preobražaja i na putu stvaranja ujedinjene Europe. Autor vrlo dobro poznaje političku i kulturnu povijest europskih naroda, ima dobar pregled najvećih problema suvremenog svijeta, autor ne zanemaruje ni jednu opasnost ni poteškoću na putu ostvarivanja ideje ujedinjene Europe. Razmišljanja O. v. Habsburga karakterizira politički realizam i snažno uvjerenje u mogućnost čovjeka i čovječanstva. On kao kršćanin znade da u povijesti Bog ima svoj prst ali i da je čovjek u velikoj mjeri gospodar svoje sudbine i da pojedinac i narod mogu promijeniti svoju sudbinu ali da je za postignuće tih ciljeva neophodno ostvariti tri preduvjeta: jasan i nedvosmislen politički govor, vjerodostojnost osobe i neumoran rad. Otto v. Habsburg ističe da knjiga ima više autora a pod njima misli na sve one koji su pridonijeli njegovom misaonom sazrijevanju ali i njegovoj praktičnoj političkoj djelatnosti kao člana Europskog parlamenta. Ali među svim brojnim autorima ističe četvoricu: velikog Charlesa de Gaullea od kojeg je u razgovorima puno naučio, Franza Josefa Straussa koji nikada nije zaboravio narode iza crte Jalte, dr. Feliksa Somarija-autora djela "Krizu i budućnost demokracije" ali i svojeg ujaka Sixtusa Bourbonškog, za kojeg ističe da je od njega prihvatio dvije pouke: nikad ne trati vrijeme i ne propuštati prilike pre-

S predstavljanja knjige "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom" u Zagrebu

ma onoj poslovice "Ne odapeti je također promašaj". Doista, kada se pogleda na životni pa i spisateljski opus O. von Habsburga onda se može reći da je on svojom radinošću udvostručio svoj život a svojom vitalnošću daje sjajan primjer mladima dan-danas. Knjiga obrađuje mnoge ideje, od primjerice prava glasanja djece do problema Čečenije, odnosa SAD-a i Europe, ocjenjuje povijest europsku, posebice sudbinu Europe u stoljeću dvaju totalitarizama, raspravlja pitanja iz gospodarstva, kulture i vrlo je teško u jednom prikazu sažeti sve bogatstvo ideja koje se nalaze u ovom djelu koje je poticajno za svakog čovjeka kojemu je na srcu ideja europskog jedinstva, osobne slobode i slobode europskih naroda i ideja perspektive čovječanstva. Zahvalan sam g. Ottu v. Habsburgu za ovo djelo, želim mu još puno uspjeha u njegovom političkom i spisateljskom radu. Hvala vam lijepa. (pljesak)

Dr. Pavo Barišić –poštovane dame i gospodo! Osobita mi je čast i zadovoljstvo da mogu pred Vama očitovati svoja razmišljanja u povodu izlaska hrvatskoga prijevoda knjige autora koji je zacijelo jedan od najzaslužnijih promicatelja europske i paneuropske ideje, i koji se i riječju i djelom zalagao da Hrvatska pronađe svoje zaslužen mjesto u europskom okružju.

Pri razmatranju suvremene europske zbiljnosti na prijelomu tisućlje-

ća gospodin Otto von Habsburg u svom eruditskom kazivanju dotiče mnoge probleme današnjice, rasvjetljujući ih na pozadini povijesnoga razvoja u širem kulturnom i političkom ozračju. Nije pritom riječ o pukoj mnogoznalosti ili eklekticismu nego o iskustveno proživljenoj mudrosti usredotočenoj na bitna pitanja suvremenosti. Zapitamo li se po čemu se ljude može nazivati mudrima, tada zacijelo valja poći od načina kako sagledavaju pitanja svojega doba, praktična pitanja svijeta života. Od legendarnih sedam mudraca u Grčkoj, Talesa ili Solona, primjerice, odlučan je način na koji su pokazali razboritost i praktičnost u zakonodavstvu i politici svojih političkih zajednica, gradova. Tako i danas Otto von Habsburg svjedoči o političkim i zakonodavnim pitanjima suvremene političke zajednice u Europi i šire u globalizacijskom okružju svjetske politike.

Fascinira jamačno poznavanje povijesnih situacija kao i stanja u suvremenim političkim događajima u europskim zemljama i Istoka i Zapada, od Španjolske i Portugala, Italije i Engleske do Poljske, Slovačke, Češke ili Rusije, a što je za nas poglavito značajno iznimno poznavanje političkih prilika u Hrvatskoj. Kako povijesnih zbivanja tako i aktualnih procesa u domovinskom ratu i danas. Gospodin Otto von Habsburg svojim se izlaganjem u osnovi suprotstavlja ciničnoj izreci kako se iz povijesti jedino može naučiti to da nitko iz nje

nije spreman učiti. On dokazuje da "kad bismo to prihvatili, izgubili bismo vjeru u budućnost" (82).

Uz izvrsno poznavanje odlika je stila kojim je pisana knjiga i jednostavnost. Upravo je nit vodilja koja prati njegovo izlaganje da i najdublje uvide predočuje jednostavno i razgovijetno za najširu čitateljsku publiku. Jasnoća misli iskazuje se u jezgrovitosti iskaza.

Pritom nije riječ o dokoličarskom razglabanju problema. Njegovo je izlaganje obilježeno pristranošću u pozitivnom smislu te riječi. U tekstu govori angažirani intelektualac i sudionik zbivanja koji se zalaže za univerzalne vrijednosti, ideje mira i demokracije. Ima pred sobom zamisao cjelovite Europe koju želi obrazložiti u raznim aspektima. Poziva se na povijesne primjere. Tumači prednosti u gospodarskom smislu.

Dopustite mi da iz sadržaja knjige izdvojim i osvrnem se na nekoliko tematskih cjelina koje su za mene bile poticajne. Zacijelo će drugi čitatelji pronaći i druge aspekte koje neću moći sve razložiti.

1. Kriza politike

Posebice zanimljivim držim razlaganje o krizi politike. Polazi od činjenice da je vrlo dinamičan razvoj u znanstvenom i gospodarskom životu dok se u politici malo toga mijenja. Jer politika je područje čovjekova djelovanja u kojemu nema mnogo novoga - ni u idejama ni u institucijama. Učinak političkoga djelovanja može biti vrlo razoran, kako se to pokazuje u totalitarnim režimima kao u komunističkom, nacionalsocijalističkom ili fašističkom. U prilog tezi o ponavljanju političkih shema govori i tvrdnja da u politici 20. stoljeća nije nastala nijedna nova politička zamisao. Kao iznimka navodi se paneuropska ideja Richarda von Coudenhove-Kalergija. Ali se pokazuje da i ta ideja ima daleke povijesne korijene sve do Karla Velikoga ili Karla V.

Kriza politike u Europi za Otta von Habsburga pojavljuje se time što politika nije uspjela na vrijeme struk-

turalno se prilagoditi u okviru državnih ustrojstava zastarjelih od 19. stoljeća gospodarskoj i kulturnoj povezanosti koja biva sve snažnija. Gospodarska je unija sve snažnija, ali je ostala bez političkoga vodstva. To se poglavito očituje na primjeru zaštite javne sigurnosti, očuvanju reda i mira, što predstavlja jedan od glavnih oslonaca državne suverenosti. Državne strukture vlasti sve teže izlaze na kraj s kriminalom, a to utječe na pad morala. Sve više u suvremenim državama, prije svega u Americi, zaštita građana, održavanje reda i mira postaje zadaća privatnih službi, privatne policije, zatvori postaju unosnim poslom.

Krizi suvremene politike pridonosi i veća zahtjevanost upravljanja. U opterećenjima koja prate suvremene državnike sve je manje vremena za razmišljanje o budućnosti, a sve više vremena neophodno za tekuće upravne poslove. Time što države postaju za sve odgovorne, diskreditira se uloga državnika. Podmeću im se nepošteni ciljevi, a općeraširena sumnja u poštenje vodi do neraspoloženja u javnom i političkom životu. Teze autora dadu se posve jasno ocrtati na politici koja se odvija pred našim očima. Primjeri u suvremenoj Hrvatskoj djeluju na politiku kao dvosjekli mač - osim što se ocrnuje s pravom pojedinca, negativna se slika prenosi na sve koji se bave politikom. Mnoge tiskovine kao primjerice tjednik *Imperijal* promatraju samo negativne aspekte političkoga života, proizvodeći i sami skandale.

Kada je gospodin Budiša nedavno ustvrdio da politiku shvaća kao plemenitu djelatnost, tada je to primljeno ponegdje s nerazumijevanjem. Ali je bio posve u pravu u klasičnom shvaćanju politike, koje je zacijelo pred očima i gospodinu Ottu von Habsburgu kada govori o pozitivnim vrijednostima politike. Nije riječ o prljavoj djelatnosti nego o kraljici svih znanosti, izvoru sreće i blagodat života u zajednici, kako su je opisivali filozofi od antičkoga doba.

Uočavajući poteškoće u suvremenoj politici, autor predlaže rješenja za izlaz iz krize. Zanimljiv je prijedlog

da se odvoji dužnost vođenja od dužnosti upravljanja. Traži da se oblikuju tijela čija će glavna zadaća biti bavljenje budućnošću.

2. Kriza demokracije

Pri analizi politike posebnu pozornost privlači pitanje demokracije i opasnosti koje se pojavljuju pred tim oblikom vladavine u suvremenom svijetu, oblikom koji zacijelo nije idealan ali je najbolji od mnogih loših u našem javnom životu. Kao jedna od velikih opasnosti za autora je činjenica da u svim europskim državama danas raste broj onih koji ne izlaze na izbore. Porast pasivnosti i ravnodušnosti biračkoga tijela otvara prostor djelovanja dinamičnoj manjini i mračnim političkim snagama, a velika je opasnost u tomu da se narod osjeća isključenim iz političkoga odlučivanja.

Demokracija je oduvijek bila u opasnosti, ali je danas sve veći broj ljudi koji ju dovode u pitanje. Dvojbe izazivaju velike slabosti demokratskog sustava, a rješenju ne pridonosi izbjegavanje otvorene rasprave. Autor krizu demokracije svodi na dva početla: nedovoljnu povezanost demokratskih zastupnika i stanovništva, s jedne strane, te na rastuću birokratizaciju demokratskog života, s druge strane.

Karakteristično je za politiku, što obilježuje i demokraciju, da ljudi čeznu za osobnim predstavnicima praktičnih ideja. U politici se manje raspravlja o teoriji, o političkom sustavu ili o programu, ali znatno više o tomu kako se osobno ponašaju pojedini zastupnici ovog ili onog programa. Izraz demokracije za mnoge je ljude pojedini zastupnik, a ne program stranke. Programi se malo ili nikako ne čitaju. Zato je opasno da se političari otuđuju od birača, da gube izravan kontakt s izbornom bazom u nastojanju da se ispuni pravednost kao jednakost među strankama. Najgori je oblik otuđenosti političara kada birači ne znaju koga biraju.

Prednost je izravnog neposrednog izbora pojedinca pred proporcionalnim

izbornim zakonom po listama jer je osoba kao pojedinac, kandidat, odgovoran za rezultat. Kod kompliciranih proporcionalnih sustava gdje stranke određuju zastupnike, postajući često karikatura demokracije - tzv. partitokracija, negira se jedna od najvećih vrijednosti demokracije da birači odabiru osobu u koju će imati povjerenje i koja će ih zastupati u javnom životu. Prednost je predstavničke demokracije što birač zadužuje izabranoga zastupnika da ga zastupa, da se upozna s problemima i odlučuje u njegovo ime. Autor smatra prečesto uvođenje referendumima kao uznemirujući znak za demokraciju manjkavim, jer se političari time često izmiču od vlastite odgovornosti.

Zaključak je autora u zahtjevu da se demokraciji povрати ljudski lik, nastojeći prema živahnijem oblikovanju odnosa između birača i izabranih. Potrebno je omogućiti nadzor birača nad izabranim predstavnicima, kontrola vlasti.

3. Pitanje o suverenosti Europe

Poteškoća u funkcioniranju Europe za autora se pokazuje u zastarjelosti i nepraktičnosti političkih struktura i odlučivanja. To se očitovalo na primjeru agresije na Hrvatsku ili rata u Bosni, koliko je američka politika bila djelotvornija. Poteškoće stvaraju veto i mnoštvo instancija odlučivanja. Autor zagovara načelo subsidiarnosti i decentralizaciju, te iznosi negativnosti centralizma. Zagovara kolektivna ljudska prava, prava nacionalnih manjina.

U djelovanju Europske unije potrebna je ravnoteža između zajednice i politike nacionalnih država, za što autor zagovara strukturalnu reformu. Jedna od kočnica u djelovanju Vijeća ministara jest odlučivanje putem prava veta. Na povijesnom primjeru Poljske pokazuje se da je pravo veta pojedinca nespojivo s demokracijom, koja je vladavina većine uz poštovanje prava manjine. U današnjoj Europskoj uniji jedan jedini član može koristiti svoje pravo veta protiv većine i paralizirati cijeli aparat - libe-

rum veto poljskoga Sejma doveo je do propasti i podjele Poljske, jer se time ne može vladati državom.

4. Paneuropa je cijela Europa - velika Europa

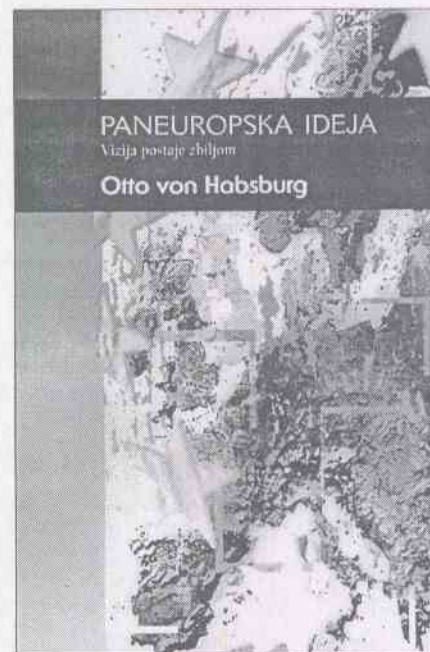
Nakon Drugoga svjetskog rata došlo je do jaltске podjele Europe na dva suprotstavljena tabora. Taj je jaltski limes bio tako dubok da su još 1979., nakon izbora prvog Europskog parlamenta od pedeset članova samo njih četvorica jasno zauzimali za veliku Europu. Oni su isticali da su Mađari i Balti isto tako Europljani, s istim pravom kao Englezi i Talijani (str. 76).

Nasuprot izraženim mnijenjima u kojima je većina predstavnika europskoga pokreta pedesetih godina pristajala uz postojeće stanje podjele, začetnik paneuropske ideje, ili kako ga pisac oslovljava "Otac Europe", grof Richard von Coudenhove-Kalergi, promišljao je budućnost Europe kao politički cjelovitu Europu. Pristaše i sljedbenici paneuropske ideje u političkim napetostima s realistima podijeljene Europe u svojoj vjeri u ujedinjenu cijelu Europu potiskivani su i proglašavani "sanjarima, zanesenim idealistima i neprijateljima mira" (77). U takvoj razlici stajališta dominiralo je mnijenje da se Europa ujedinjuje samo gospodarski u dijelu, tzv. zona slobodne trgovine, a o političkom ujedinjenju nije se želilo govoriti. Pisac još uvijek otkriva snage koje i nakon pada Berlinskoga zida nastoje zadržati *status quo*, kočeći izgradnju Europe kao sile koja je sposobna uspješno djelovati. Te su snage i danas protiv proširenja Europske unije na istok.

Stajalište je Otto von Habsburga da se budućnost Europe odlučuje upravo na pitanju njezina pravilnoga ujedinjenja, kako to odgovara njezinoj prirodi. Europa je zajednica naroda i civilizacija. Pravo na Europu imaju svi europski narodi, ne samo zapadni, sadašnje članice Europske unije, nego jednako i Ukrajina i Moldavija kao i Hrvatska i Makedonija. U tom je smislu Paneuropa jedina realna ideja mira našega doba, jer se za cilj Europe uzima da postane prostor sigurnosti i mira u svijetu.

Promišljajući Europu u promijenjenom svijetu, u razdoblju globalizacije, Otto von Habsburg osvrće se i na geopolitičke, kulturološke te napokon i ekološke probleme suvremenosti. U širokom rasponu tema prevladava razmišljanje koje je postavio u zadaću razboritom političaru a to je razmišljanje o budućnosti. U tom svjetlu preporučujem čitanje ove knjige kao poticaj za razmišljanje o budućnosti na problemima prošlosti i suvremenosti.

Dr. Anđelko Milardović – štovane dame i gospodo, veliko mi je zadovoljstvo što po treći puta mogu predstaviti knjigu g. Otta v. Habsburga "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom". Naime, za one koji to ne znaju informacija da smo to već učinili u Varaždinu i Požegi. S obzirom da po treći puta moram govoriti o istoj knjizi morao sam razmišljati o metodama stilskih vježbi i pažljivo sam pratio što su prethodnici rekli pa ću u tom smislu pokušati izbjeći svako ponavljanje. Prije nego što bih govorio o temeljnim kategorijama političke misli g. Otta v. Habsburga rekao bih kao glavni i odgovorni urednik naklade Pan-libera nešto o ovoj biblioteci. Prije pet godina pokrenuta je bib-

Naslovnica hrvatskog izdanja nakladnika Pan-libera i Hrvatske paneuropske unije

lioteka "Europa und Mitteleuropa". Ovo je osma knjiga po redu i ako Bog da zdravlja i pameti u ovom društvu nadam se da bi se mogla pojaviti i "Velika povijest Europe". Toliko o uredničkim naporima. Sada samo nekoliko riječi o temeljnim kategorijama političke misli g. O. v. Habsburga. Naravno pošao bih od paneuropske ideje, paneuropske ideje koju definira prije svega kao ideju mira. Ako se npr. uzme povijest Europe, prije svega politička povijest Europe, Europljani su prije svega više ratovali nego što su živjeli u miru. Naravno, dok se ratovalo postojali su mislitelji koji su se bavili idejom mira u Europi, odnosno idejom stvaranja jedne europske cjeline. Ta europska cjelina u smislu jedne građevine izgleda da nije bila moguća prije XX. stoljeća. Uzmu li se razmišljanja renesansnih mislitelja od Dantea do recimo Kanta pa do XX. stoljeća ovu političku ideju mira u obliku programa uobličuje grof Kalergi. Kao zagovaratelj, mislitelj i promicatelj ove ideje nakon Kalergija na tom je tragu g. Otto von Habsburg. U tom je smislu i pisana ova knjiga koja pokazuje spoj tradicije i moderniteta jer Europa kao cjelina izgleda da je bila moguća tek na kraju XX. stoljeća zahvaljujući prije svega, kako kaže pisac ove knjige, znanosti, tehnici i tehnologiji, posebice na kraju XX. stoljeća zahvaljujući zgušnjavanju vremena i prostora jer ove ideje o kojima autor piše naravno i prije su postojale ali nisu postojala sredstva za ozbiljenje tih ideja. Dakle, jedna od bitnih odrednica političke misli dr. O. v. Habsburga je tradicija i modernitet, jedna kopča između onog što je bilo i želi se očuvati ali ne tako očuvati da se slijepo konzervira nego da se zahvaljujući znanosti i tehnici modernizira jer se ne može stalno tradirati i ponavljati a da se život ne modernizira a ne može se život modernizirati a da se naprosto izgubi svijest o tradiciji i onome što se oslanja na iskustvo prethodnih generacija. Druga bitna kategorija političke misli dr. O. v. Habsburga je demokracija. Ako se paneuropska ide-

ja definira kao ideja mira onda je normalno da je demokracija druga bitna kategorija te političke misli. Uzme li se povijest XX. stoljeća u Europi to je povijest dviju dominantnih diktatura – lijeve i desne. Kako kaže američki politolog Samuel P. Huntington od kraja XIX. do kraja XX. stoljeća bilo je više valova demokratizacije društava. Nakon pada berlinskog zida 1989. godine demokracija postaje konačno planetarnim oblikom vladavine ili globalnim oblikom vladavine. Europa ima iskustva dviju diktatura ali ona je naprosto preživjela te diktature, i kao ujedinjena Europa ne bi bila moguća bez prethodnog ujedinjenja Njemačke kao bitne zemlje u Europi. Godina 1989. je presudna godina jer nakon 1989. i mali narodi koji su bili potisnuti, koji su bili prisilno bačeni u ralje tzv. "ruskog medvjeda", bili su ponovno vraćeni u krug zapadne civilizacije i kulture, naprosto su se nakon prisilnog 50-godišnjeg odvođenja vratili doma i sada u političkom i gospodarskom smislu nastoje se integrirati i biti dijelom europske obitelji. Naravno, ti narodi i zemlje u tranziciji moraju ispuniti neke uvjete kao što su demokracija, tržište, ljudska prava i slobode, prava manjina itd. Četvrta bitna odrednica političke misli dr. Habsburga odrednica je pokušaja na neki način spajanja nespojivoga u Europi, pokušaj spajanja dvaju nepomirljivih polja: politike i kulture. Ferdinand Braudel, francuski kulturolog i povjesničar civilizacija jednom je zapisao da Europa ima polje jedinstva i polje nejedinstva – polje jedinstva je kultura a polje nejedinstva politika. Da je doista tome tako, najbolje je moguće pokazati na primjeru europske vanjske politike koja je kao jedinstvena vanjska politika bar za sada nemoguća. Javi li se bilo koji problem, od poljodjelske, migracijske, socijalne politike, politike rada itd., uvijek se u vanjskopolitičkom smislu pojave pojedinačne nacionalne politike pa je u tom smislu doista teško govoriti o polju politike kao zajedničkom polju. Osim toga, na kraju XX. stoljeća u naš komunikacij-

ski prostor potihlo se ušuljala riječ "globalizacija". Europa, ako želi biti cjelina, ne može se zadržati na broju 15. Ona će se morati proširivati do broja 21 i dalje, ali se postavlja pitanje upravljanja i odlučivanja jer i na razini broja 15 riječ je o složenosti, a na razini broja 21 logična je još veća kompliciranost i složenost. Prema tome, ako Europa uopće želi opstati kao cjelina u političko-egzistencijalnom smislu, mora prihvatiti izazove globalizacije jer za sobom ima jake globalne igrače: SAD i Japan koji su u biti nemilosrdni igrači. Prema tome šansa budućeg života i preživljavanja je integracija, naravno na prethodno izrečenim pretpostavkama koje se odnose prije svega na male narode. To bi po mojem mišljenju bile četiri bitne odrednice političke misli dr. Habsburga. Još jednom se najiskrenije zahvaljujem u ime naklade Pan-liber Osijek-Zagreb-Split na suradnji. Ta tri grada predstavljaju bit hrvatskog kulturnog i političkog identiteta, bit koja ima dvije sastavnice, sredozemnu i srednjoeuropsku.

Prof. dr. Mislav Ježić – želio bih samo reći da je knjiga osim gradova Varaždina i Požege koje je spomenuo dr. Milardović do sada predstavljena i u Splitu i Karlovcu.

Dr. Otto von Habsburg – gospodine predsjedniče Ježiću, gospodine Budiša, gospodine Barišiću i g. Milardoviću, kojem sam veoma zahvalan što je tako mnogo učinio na promociji ove knjige, dragi prijatelji, jako, jako mi je drago što mogu upravo ovdje u Hrvatskoj paneuropskoj uniji govoriti Vama zato što je tu napravljeno mnogo posla na pripremanju puta za budućnost, tj. za put u Europu. Moje dame i gospodo, nalazim se sada na kraju jednog puta po Hrvatskoj, niti približno ne prvi puta, mnogo puta sam već obilazio po Hrvatskoj. Mislim da će se g. Budiša, koji je također u zadnje vrijeme puno putovao po Hrvatskoj, složiti sa mnom da, kada čovjek ovako promatra Hrvate, kako rade, kako se zalažu, kako razmišljaju, može biti siguran

da je lijepa budućnost pred njima. Ta velika volja za životom, volja da se stvori bolja budućnost, nije važna samo za čitavu Hrvatsku nego je isto tako važna i za Europu, jer Europa bez Hrvatske ne bi bila ona Europa koju si mi zamišljamo. I upravo zbog toga sam tu knjigu napisao u Hrvatskoj. O njoj sam razmišljao već prije, ali ono pravo pisanje izveo sam ovdje u Hrvatskoj, doduše na dalmatinskoj obali, a znate to vam je onda strahovito riskantan pothvat. Naime, ova prekrasna priroda i prekrasni ljudi zabave čovjeka da se bavi drugim stvarima a ne onim poslom zbog kojeg je zapravo došao. Kad čovjek pogleda ovu veliku integrativnu moć Hrvatske, onda ostaje stvarno zapanjen. Npr. prekjučer smo bili u Varaždinu, pa Varaždin je gradić koji tako živo podsjeća na Austriju da se čovjek upravo osjeća kao u Austriji. S druge strane, pisao sam, kao što sam rekao, ovu knjigu na dalmatinskoj obali i tamo me opet sve podsjećalo na Veneciju. To je najbolji dokaz kolika je integrativna snaga Hrvatske i na kulturnom, civilizacijskom i mnogim drugim područjima. Svojedobno sam se sa kolegom Ježićem, kada smo 1991. pripremali izložbu u Europskom parlamentu, dogovorio da pokušamo u prvom redu prezentirati jednu kartu Hrvatske zato jer je neznanje o Hrvatskoj upravo zapanjujuće. Kada smo pripremali tu izložbu, došlo je do malog razmišljanja između dr. Ježića i mene. Moja ideja bila je da tu izložbu napravimo više u turističkom smislu, da prezentiramo ljepote Hrvatske i na taj način privučemo što više turista u Hrvatsku baš u jednom času kada je turizam u Hrvatskoj bio jako zapeo. Međutim, ideja dr. Ježića bila je da Hrvatsku prezentiramo kao kulturnu naciju, kulturni centar i hvala Bogu da je njegova ideja pobijedila. Ona sam tek vidio kako je to bilo važno i kako je to imalo veliki utjecaj na ljude, pogotovo na političare Europske unije koji su mogli onda vidjeti kako veliku integrativnu snagu Hrvatska ima i da konačno prestanu sa tim "šeptrljivim" (oprostite na izra-

Na slici: Uvodničari koji su predstavili knjigu dr. Habsburga, Prof. dr. Mislav Ježić, Dražen Budiša, dr. Pavo Barišić i dr. Anđelko Milardović

zu) idejama o zapadnom Balkanu i sl. Uvijek sam kod pisanja ove knjige, a i inače često puta, razmišljao o tome kakav bi trebao biti odnos između Hrvatske i Europske unije, odnosno da se moramo strahovito požuriti da konačno dođe do te integracije. Naime, ne postoji nikakva sumnja da je međunarodni položaj takav da nam upravo nameće tu potrebu da Hrvatskoj damo onu sigurnost koja joj je potrebna, jer postoje snage, možda ne baš u Europi, ali snage koje jednostavno neće prihvatiti da se Hrvatska mora integrirati u Europu. Dakle, apsolutna je zapovjed - požuriti se. Naime, tu bih htio posebno ukazati na one glasove, na one signale koji dolaze iz Rusije. U Europskom parlamentu sam jednom imao prilike da čujem odnosno i inače sam često čuo tu ideju od Enrica Berlingera pa čak i četiri dana prije njegove smrti, koji nam je upravo doviknuo: "Pa shvatite konačno ozbiljno one signale koji dolaze iz Rusije". Danas popodne smo saznali jednu vijest koja je i interesantna a na neki način i zabavna. Naime, čuli smo da je onaj čovjek koji je izabran za državnog tajnika koji bi se trebao zalagati za integracije, takoreći u istom času kada je bio imenovan na tu funkciju, odmah i bačen u zatvor jer su mu dokazali neke korupcionaške afeze. Dakle, s prijestolja je takorekuć direktno otišao u zatvor. A taj čov-

jek koji je već prije bio jako tijesno povezan sa Putinom, već je davao signale o stvarima koje bismo apsolutno trebali uzeti na znanje. Naime, u siječnju je ove godine npr. u Minsku dao izjavu da će se Rusija ponovo vratiti u onu svoju staru veličinu kao što je bila u Staljinovo doba, a tome treba pribrojiti i neke druge države koje će se ponovo spojiti s Rusijom i tu je onda bila spomenuta npr. Ukrajina i, što je za nas daleko interesantnije, i Srbija. A takve slične nekakve glasove već smo čuli i iz Srpske skupštine. Mislim da trebamo obratiti pažnju na te signale iz Rusije. Nisu toliko važne kojekakve "idiotske" izjave koje dobivamo iz birokratskih krugova npr. Europske unije tzv. "zapadni Balkan" i sl., dakle drugim riječima oni bi htjeli Turku opet dovesti do pred zidine grada Beča, nego zabrinjava činjenica da se stvara jedan konvoj a kao što znate tempo konvoja određuje onaj najsporiji brod. Naime, moramo stalno imati na umu što se događa u birokratskim krugovima. To je užasno. Doduše, političari povremeno bace pogled na jedan zemljovid, ali tehnokrati opet rade svoje. Doživljavao sam, naglašavam sada, u Bruxellesu - glavnom gradu birokracije - da su se tamo stalno ponavljale te ideje zapadnoga Balkana. Ja sam se uvijek borio protiv toga i ponekad mi je uspjelo "ustrijeliti" jednog od tih poli-

tičara, samo sam pri tome zaboravio na jednu prekrasnu misao koju je Parkinson izrazio u svojoj knjizi, odnosno koja je poznata kao Parkinsonov zakon, koja kaže: "Ako jedan birokrata padne sa svoga položaja, on nikada neće pasti niz stepenice nego će pasti uz njih". Tako je meni ponekad uspjelo da "maknem" ponekog birokrata s onog položaja sa kojeg je govorio gluposti no on je onda obično otišao na viši položaj. Odlučujuće je da dobro razmislimo o potrebama sigurnosti. Naime, sa stvaranjem europske unije nagomilalo se jedno ogromno tehničko i gospodarsko znanje a i gospodarski napredak. Međutim, sada se postavlja jedno drugo važno pitanje, kako sa time postupiti, kako to raspodijeliti? Članice europske unije su među ostalima npr. i male države. Sada je pitanje kako će se ponašati vrhunski znanstvenici i stručnjaci? Ja sam primijetio jednu stvar kada sam radio na Institutu za menadžere i sada u Fontainebleau-u i tamo često puta držao predavanja, pogledao sam spisak nacionalnosti ljudi koji su tamo došli studirati. S velikim sam veseljem ustanovio da je velik postotak Austrijanaca uspio položiti taj užasno težak prijemni ispit. Međutim, moje je veselje bilo kratkog daha. Samo sam okrenuo stranicu i vidio da se od toliko ljudi nakon završenog studija vratio u Austriju jedan jedini zato jer je to jednostavno premala zemlja koja tim vrhunskim stručnjacima ne daje dovoljno prostora da se razmašu i rade, već oni idu u veće zemlje, npr. u SAD itd. dakle, taj "brain drain" (*odljev mozgova*) postoji. Tu si činjenicu stalno moramo držati pred očima jer je strahovito važno da taj ogromni potencijal inteligencije zadržimo u vlastitim zemljama, da ne dopustimo da ode, da im omogućimo da se potpuno razviju i u manjim prostorima. Jednostavno, moramo postaviti takve prioritete da se oni mogu razvijati. Mislim da je za to rješenje Europska unija, jer na taj način stvaramo jedan veliki prostor u kojem bi svi ti vrlo sposobni ljudi mogli ostati i u kojem bi se oni osjećali kao kod ku-

će, tu bi radili i trošili svoje snage a ne bi otišli u neke prekomorske zemlje. I sada se postavlja pitanje što moramo napraviti. U prvom redu, moramo po mom mišljenju smoći snage da omogućimo da se ta Europska unija i dalje razvija i da se Hrvatska što je moguće prije pridruži Europskoj uniji. Mislim da je sadašnja situacija povoljna za to i da bi sada trebalo uraditi sve da dođe do tog ujedinjenja. Druga važna stvar koju moramo napraviti jest to da moderniziramo razne institucije Europske unije. Gledajte, ja sam dvadesetak godina radio u Europskom parlamentu i vidio kako je trom taj aparat. Počeli smo na bazi rimskih ugovora. To je bilo napravljeno prije 50-tak godina i onda je to bio jedan vrlo napredan i moderan stav. Međutim onda nas je bilo šestero, danas europska unija ima 15 članova, a nadam se da će uskoro imati 20 članova i više, i sada se tu stvari moraju mijenjati. Ja stalno imam dojam, kad gledam današnje institucije Europske unije, da gledam jednu odraslu osobu koja pošto-poto još hoće navući svoju dječju odjeću na sebe i tako hodati po svijetu. Jedno nam mora biti potpuno jasno. Ono što nipošto ne želimo, to je da se pretvorimo svi u jednu bezobličnu masu, to apsolutno ne želimo. Ne želimo žrtvovati našu dušu samo tome da radimo uspješno. Želimo apsolutno sačuvati onu različitost među nama ali u biti da ipak budemo složni i jedinstveni. Na kraju krajeva, ako pogledate narod, jednostavne ljude vidjet ćete da oni to isto tako žele, nitko ne želi izgubiti svoju osobnost i svoju posebnost, a pogotovo se to ne može zahtijevati od jednog naroda ili države koja ima takvu svoju kulturnu i civilizacijsku osobnost. Dakle, da sažmem moje izlaganje. Moramo spoznati da se moramo požuriti s našim planovima. Mora se politika voditi tako da brzo ostvarimo sve ono što smo planirali. U prvom redu se mora postaviti zahtjev za pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji i onda nastojati da se to i provede. To je jako hitno jer je to dugotrajan proces. Najkraće vrijeme pregovora za pris-

tupanje jedne zemlje Europskoj uniji je postigla Španjolska. Tamo su pregovori trajali samo dvije i pol godine. Zašto Hrvatska ne bi slijedila taj primjer Španjolske, ili ga čak i nadmašila? Osim toga je jako, jako važno da u ljude ulijemo opet nešto optimizma. U zadnje vrijeme primijetio sam u Hrvatskoj da Hrvati počinju puno "jamrati", da tako kažem. Vidam to i u drugim zemljama, npr. u Njemačkoj, ali to je "narodni sport" u Njemačkoj i uopće me više ne uzbuđuje. Naprotiv, ja sam baš one prve poslijeratne godine, od 1945. do 1948. živio u Njemačkoj i imao prilike vidjeti u kako strašnoj se situaciji Njemačka nalazila, sve porušeno, tvornice demontirane, glad, hladnoća itd. Međutim ljudi se nikako nisu dali potlačiti i imali su snage i optimizma da se opet dignu i vrlo brzo su postigli ono što smo kasnije nazivali njemačkim privrednim čudom i na čemu su sve druge države zavidale Njemačkoj. Zašto se tako nešto ne bi desilo i Hrvatskoj? Vidim slične fenomene ovdje kao što sam vidio i onda u prvim godinama nakon završetka Drugog svjetskog rata u Njemačkoj. Na kraju krajeva, vidio sam, jer sam bio za vrijeme rata više puta u Hrvatskoj, kako ste se morali početi boriti potpuno nenaoružani i, da tako kažem, goloruki protiv jako naoružane vojske i – pobijedili ste. Morate biti ponosni na to i na sve ono što ste postigli poslije toga, na sve što ste napravili i morate sada pokušati to raspoloženje širiti po Hrvatskoj. Morate među ljudima širiti misao da je dobro živjeti u Hrvatskoj, da je dobro ostati u Hrvatskoj jer Hrvatska ima lijepu budućnost pred sobom. (*veliki pljesak*).

Prof. Ježić kao voditelj i predsjednik HPEU zahvalio se svim prikazivačima knjige a posebno autoru dr. O. von Habsburgu što nas je počastio svojom prisutnošću, svojim mudrim, vrlo živim i poticajnim riječima. Također je zahvalio na financijskoj potpori sponzoru knjige, tvrtki Siemens, Zagreb.

STRASBOURG

Godišnja skupština Međunarodne paneuropske unije u Strasbourgu

Od 10. do 12. prosinca 1999. godine predstavnici Hrvatske paneuropske unije sudjelovali su u radu skupštine Međunarodne paneuropske unije u Strasbourgu. Skupštini, koja je održana u Europskom parlamentu, prisustvovalo je 17 nacionalnih paneuropskih unija s preko 150 delegata.

Na Skupštini su izvješća o radu dali Predsjednik Međunarodne PEU dr. Otto von Habsburg, glavna tajnica, rizničar i predsjednici nacionalnih ograna. Potom je staro Predsjedništvo razriješeno jer je Skupština bila izborna.

U novo Predsjedništvo izabrano je ovim redom 11 kandidata koji su dobili najviše glasova: Michel Habib-Deloncle (Francuska; 119 glasova), Rudolf Kučera (Češka; 112), Walburga Douglas (Švedska; 129), Julien Vanderbecken (Belgija; 100), Bernd Posselt (Njemačka; 115), Adam Fergusson (Velika Britanija; 116), Martin Trenovski (Makedonija; 112), Mislav Ježić (Hrvatska; 126), Karl von Habsburg (Austrija; 126), Ingo Friedrich (Njemačka; 120) i Adriana Usiglio (Italija; 112). Za predsjednika Međunarodne paneuropske unije aklamacijom je ponovno izabran dr. Otto von Habsburg.

Izbor potpredsjednika je prema Statutu prepušten Predsjedništvu. Ovdje možemo izvijestiti da je ono je na svojoj prvoj sjednici poslije Skupštine izabralo za potpredsjednike MPEU: Mislava Ježića, Michela Habib-Delonclea, Inga Friedricha i Adama Fergussona.

Na Skupštini su osnovane i dvije radne skupine:

1. skupina koju vodi bivši minis-

tar g. Habib-Deloncle i koja će formulirati stavove PEU o institucionalnoj reorganizaciji tijela EU, te

2. skupina koju vode prof. dr. Mislav Ježić i prof. dr. Rudolf Kučera koja će nastojati formulirati načela europske kulturne politike za koju će se PEU zalagati. To uključuje pitanja zajedničkoga i posebnih kulturnih identiteta europskih naroda i regija, kao i pitanje kanona europske kulture za zajedničke osnove nastavnih programa u EU.

Tijekom zasjedanja hrvatska je delegacija imala niz obavijesnih i organizacijskih susreta i razgovora s predstavnicima delegacija iz drugih zemalja. Između ostaloga, istaknutim je predstavnicima PEU u europskim tijelima i nacionalnim tijelima svojih zemalja dijelila *Action Plan for European Integration* u izdanju Ureda za europske integracije Vlade RH.

Pod vodstvom g. Berndta Posselta, zastupnika u EP, sudionici Skupštine razgledali su u nedjelju i novu zgradu Europskoga parlamenta, koju je slijedećeg dana službeno otvorio francuski Predsjednik Jacques Chirac, inače počasni predsjednik PEU Francuske.

Taj drugi dan Skupštine u Strasbourgu, nedjelja, započeo je sv. misom u prostorijama Europskoga parlamenta. Nakon toga je zasjedanje Skupštine nastavljeno trima završnim programatskim govorima. Govornici su bili redom članovi novoga Predsjedništva: Mislav Ježić, predsjednik HPEU, Bernd Posselt, predsjednik PEU Njemačke, i Otto von Habsburg, predsjednik Međunarodne PEU.

Mislav Ježić je govorio o europskoj perspektivi pred zemljama bez

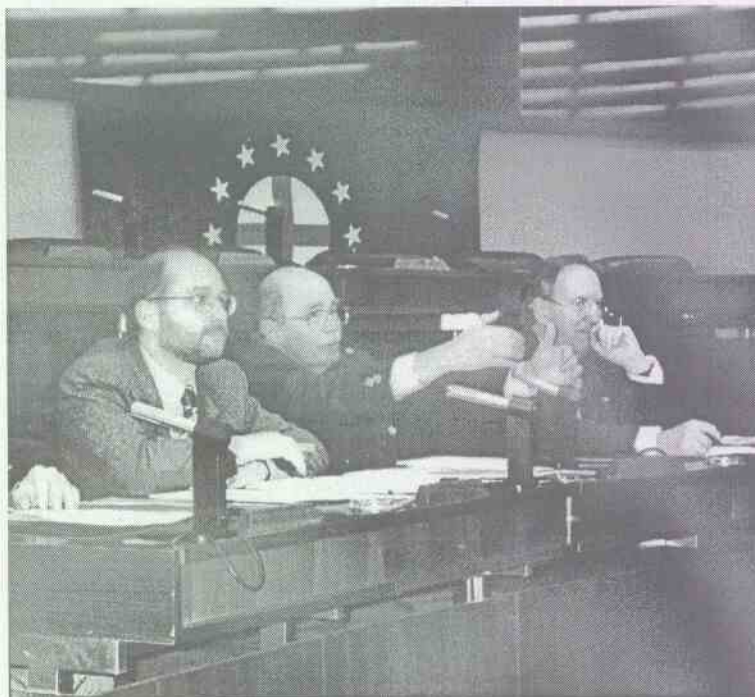
položaja kandidata za pristup u Europsku uniju. Podsjetivši slušateljstvo na povijest širenja Europske unije od 1951. do danas, prešao je na pregled zemalja koje su stekle položaj kandidata za pristup u EU a kojih trenutačno ima gotovo koliko i već primljenih članica. Zemlje koje nisu postigle položaj kandidata podijelio je u tri skupine. Prvu čine one koje taj položaj same nisu željele, kao što su Švicarska, Norveška i Island, te sitnodržave (microstates) Liechtenstein, San Marino, Monaco, Andorra i mala diplomatska velesila Vatikan. Druge dvije skupine čine zemlje na jugoistočnome krilu srednje Europe i u istočnoj Europi. U prve se ubrajaju Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Albanija, a u druge Moldova, Ukrajina, Bjelorusija i Rusija. Trenutačno se o SR Jugoslaviji ne govori kao mogućem kandidatu, ali se cijela jugoistočna skupina drži pomalo na udaljenosti od EU kao da se čeka da se političke prilike u Srbiji promijene. Takav regionalni pristup drži na okupu i na odmaku od EU i zemlje istočne Europe. No za njih je ulazak teško zamisliv dok se same ne odijele od Zajednice nezavisnih država, jer je Rusija zbog svojega imperijalnoga značaja i njegovih političkih, a dijelom i kulturoloških, posljedica teško zamisliva kao kandidat za EU. U malome je položaj Crne Gore dok se ne odijeli od Srbije, barem privremeno, usporediv s položajem članica ZND. Za druge zemlje jugoistočne skupine, međutim, regionalni pristup nije utemeljen u njihovim političkim opcijama, pa bi im trebalo omogućiti posve individualno ocjenjivanje stupnja do kojega zadovoljavaju uvjete za acquis

communautaire. Upozorio je da, po gašenju programa PHARE, novi programi pomoći CASA i CARA, koji se tim zemljama nude, opet pokazuju regionalni pristup Europske unije. Osim toga, Hrvatska bi se regionalno mogla ubrojiti u srednjoeuropske ili mediteranske zemlje, ali joj se nudi pomoć samo unutar jugoistočne regije, ili - još gore - "Zapadnoga Balkana", iako ima bogatih programa za pomoć sredozemnim zemljama. Takve nametnute kategorizacije, kao i nerijetko tendenciozne ocjene zadovoljavanja uvjeta za pristup, otežavaju približavanje zemalja koje još nisu stekle položaj kandidata Europskoj uniji, pa bi im se svi ogranci Paneuropske unije i njihovi članovi, svatko na svojem položaju, trebali suprotstavljati ako je za nas Paneuropa - čitava Europa.

Bernd Posselt je govorio o poveći o temeljnim ljudskim pravima Europske unije, u izradu se koje PEU mora snažno i kreativno uključiti. Razmotrio je i usporedio pojmove Europe kao pravne zajednice, kao vrijednosne zajednice i kao samo tržišne zajednice. Govorio je o zajedničkoj unutrašnjoj i pravosudnoj politici u EU, o potrebi za ponovnim formuliranjem zajedničkih pravnih osnova zajednice, u sadržaj kojih treba uključiti kršćanske vrijednosti. Osvrnuo se i na porast zahtjevnosti zajedničkih standarda i zahtjeva za *acquis communautaire* u EU, te založio da se u polazištu ne prave stupnjevite razlike među kandidatima, nego da se od početka prihvate kao partneri i da im se pomaže zadovoljavati uvjete i prije nego što budu primljene u pridruženo i puno članstvo.

Govor dr. Otta von Habsburg donosimo u širim izvodima:

Mora nam biti jasno da je proširenje Europske unije najveći izazov u sljedećih 5 godina. Postoji sukob mišljenja hoće li doći do proširenja, kako će ono izgledati, kako u zemljo-

pisnom smislu shvatiti pojam Europe odnosno kriterije na osnovu kojih se jedna zemlja može pridružiti Uniji a druga ne. Toga do sada nije bilo. Kad na jednoj strani primamo Grčku ali isključujemo Hrvatsku to je potpuna besmislica i to jednostavno ne ide. Malo tko zna kako je došlo do prijema Grčke i kakva je to bila nepoštena trgovina, kako su se pritom zaboravljala sva načela. U Grčkoj, u provinciji Trakije živi znatna muslimanska manjina koja će prema dosadašnjim pretpostavkama u sljedećih 10 godina postati većina na tom prostoru. Ali to se jednostavno nije uzelo u obzir. Do koje mjere dolazi tamo do vjerskih progona ne možemo ovdje raspravljati jer je to isključeno prema internom stavu Europske unije.

Protiv proširenja se stalno iznose određeni praktični argumenti. Prvi od njih jest preveliko privredno opterećenje pri čemu se uspoređuje s drugim stvarima, kao npr. reintegracijom zapadne i srednje Njemačke, što se ne može uspoređivati s priključenjem ostalih država Europskoj uniji. Neće doći do izjednačavanja valute, što je u spomenutom slučaju bio veliki teret. Pritom ne želim reći da je to bilo pogrešno rješenje, naprotiv ono je bilo potrebno ali je predstavljalo sasvim

drukčije opterećenje. Potpuno različit je slučaj s Hrvatskom koja sa svojom kunom ima razuman devizni sustav i koja ima novac koji vrijedi - dakle, koja ima pravo pridružiti se. U Njemačkoj su nove savezne zemlje unijele bezvrijednu valutu ali se pučanstvo uvjeravalo iz socijalnih razloga da je taj novac ravnopravan njemačkoj marki. To spominjem kako bih pokazao kako su i opet u upotrebi prividni argumenti. Stalno je prisutan strah da će kad se otvore vrata prema Istoku ovamo stići mase ljudi koji će dovesti u nered naše tržište rada. Već 20 godina, od kada sam u Europskom parlamentu, bavim se pitanjima proširenja Europske zajednice i to je pitanje bilo i moj glavni cilj. Pogledajte, kako se tada postupalo - Europska zajednica se nije mogla otvoriti prema istoku Europe, jer je postojala granica iz Jalta. Tada se radilo o Zapadu, o Španjolskoj i Portugalu. Ja sam bio u mješovitom odboru EU i predstavnika španjolskog Cortesa. Predstavnici njemačke privrede i njemačkih sindikata dolazili su i zagovarali da se te zemlje ne prime u Uniju jer da će nas preplaviti njihovi radnici. Doći će Španjolci i Portugalci. Mi smo, Bogu hvala, proširenje ipak proveli a otprilike oko godinu dana kasnije došli su

nam opet predstavnici privrede i sindikata i pitali nas: što ste učinili? Kada su otišli naši Španjolci?

Razumljivo da su Španjolci otišli kad su dobivali zaposlenje i posao kod kuće, naravno da im je draže sunce Andaluzije od maglovite Ruhrske oblasti.

Isto će se dogoditi sa srednjom i istočnom Europom. Oni nas neće prepilaviti kad dobiju viziju zaposlenja u vlastitoj zemlji. Narodima srednje i istočne Europe možemo dati tu viziju. Već sada to vidim na različitim područjima u Mađarskoj gdje dolazi do veće migracije Austrijanaca prema Mađarskoj nego obrnuto. O tome se ne govori, ali to je realnost. Kod ljudi se stvara strah jer su neinformirani i misle da će sada doći mase ljudi s istoka. Na tom osjećaju straha Haider gradi i svoju demagogiju. To je štetno za cjelokupni europski razvoj, jer u stvarnosti proširenje Europske unije u prvom redu nije samo već spomenuta ekonomska i pravna zajednica, već i sigurnosna zajednica Europe."

U svom daljnjem izlaganju o europskoj sigurnosti dr. O. von Habsburg govorio je o opasnostima za Europu zbog krizne situacije na Kosovu i borbi u Čečeniji. Spomenuo je i članak iz vodećih njemačkih novina u kojem se kaže da je ono što se događa u Čečeniji zapravo priprema invazije na baltičke zemlje.

"To naglašavam jer Rusi to sasvim jasno kažu. Doživio sam doba ulaženja u Drugi svjetski rat. Počinjene su tada velike greške. Uvijek sam mislio, sada su ljudi naučili bit će drukčije. Međutim, danas smo svjedoci istih pogrešaka. Slušam europske političare na raznim konferencijama, samo su se tada političari zvali Daladier i Laval, i takvih je bilo u raznim zemljama. Ni tada nisu političari uzimali u obzir ono, što je Hitler sasvim jasno izjavljivao. Chamberlain je rekao: "We have been taken by surprise" (Iznenadili su nas). To je besmislica. Hitler je sve rekao. Trebalo je samo pročitati "Mein Kampf". I danas se slično događa. To sve možemo čuti od Rusa. Nitko se

ne bavi time što Rusi zapravo govore. Treba uzeti samo argument "bliskog inozemstva". To su sve one zemlje u kojima su se nalazili ruski vojnici krajem Drugog svjetskog rata. Znači, Njemačka, Austrija itd. To je realnost ali to nitko ne uzima u obzir. Htio bih samo ukazati na to, da je jedan od stvarno pametnih ljudi u Europskom parlamentu Enrico Berlinguer, vođa talijanskih komunista rekao: "Shvatite konačno ozbiljno ono što Rusi govore". Međutim, još uvijek to ne činimo. Naš tisak ne prenosi najbitnije izjave, a ja bih naglasio da su nam one ipak dostupne, jer naši novinari sjede u Moskvi, ali ne uzimaju na znanje što se tamo događa. Mora biti jasno da je ono što se događa u Čečeniji upravo takav pokušaj kao što je svojedobno bila okupacija Beča u ožujku 1938. godine. Danas se više uopće ne zna kako se to dogodilo. Ne zna se da je engleska vlada učinila sve kako bi poduprla agresiju protiv Austrije. U listopadu 1937. godine engleski poslanik Henderson posjetio je njemačkog ministra vanjskih poslova g. von Neuratha i izjavio: "Ukoliko Njemačka želi poduzeti vojnu akciju protiv Austrije Engleska se neće usprotiviti". G. von Neurath nije to dalje prenio. Godine 1938. vojvoda od Windsora (koji je bio tihi simpatizer Hitlera) otišao je Göringu i pitao ga: "Zašto ne napadnete?" Kasnije sam shvatio što je bila pozadina svega toga. Englezi su uvidjeli da se Hitler sprema za rat, međutim oni nisu u tom trenutku bili naoružani. Potrebno im je bilo vrijeme za naoružanje, pa su željeli pomaknuti ratne operacije na istok, a Austrija je bila na ključnom položaju. Nijemce je trebalo odvući na istok, umjesto da se usmjere na zapad. Sve to treba uzeti u obzir, jer politika je koji put prljav posao, koji se kasnije prekriva izjavama o vrlinama. No povijesna istina je tada već odavna falsificirana. Što se tiče povijesne istine želim spomenuti razgovor s Winstonom Churchillom jednog vikenda

nakon rata. Razgovaralo se o njegovim memoarima koji su tada upravo izašli. Izbila je oštra prepirka između Winstona Churchilla i njegova sina Randolpha, koji je branio položaj Leopolda III. u Belgiji, jer ga je Churchill u svojoj knjizi proglasio izdajicom. Svađa je bila tako oštra, da je Randolph na kraju ljutito uzviknuo: "Ali gospodine, ovo što ste napisali tek je hrpa laži." Otac ga je ljutito pogledao i odgovorio: "Laži? Da, sine, bile su to laži." Rekao je da postoje dvije istine – objektivna i povijesna istina. A povijesnu istinu stvara uvijek onaj koji je najbolji pisac svog vremena. Budući da je Churchill bio uvjeren da je on najbolji pisac svog vremena njegova je verzija (koja je bila sasvim lažna i on je znao da je lažna) povijesna istina i to je ona sada i postala.

Dr. O. von Habsburg govorio je i o današnjoj situaciji u Ukrajini i Moldaviji za koje smatra da imaju ključni položaj na tom području, da pripadaju Europi te da im treba pomoći.

Nastavio je:

"Sada dolazimo do pitanja položaja onih naroda koji nisu uključeni u pregovore. Postoji, npr., sustavna kampanja protiv Hrvatske. Sve sam to pobliže pratio, jer me zanima djelatnost Sorosove zaklade u srednjoj Europi. Uz mnoge dobre stvari koje ona čini, pokušala je preuzeti nadzor nad medijima srednje i istočne Europe. U tom kontekstu provodila se kampanja protiv Hrvatske. U Europskoj uniji ima gorljivih činovnika koji sudjeluju u toj kampanji, npr. g. Kretschmer. U EU postoje moćni ljudi čija imena nisu dobro poznata, nikad ne dolaze u novine, ali su od velike važnosti. Taj g. Kretschmer vodio je upravo fanatičnu kampanju protiv Hrvatske, oštro i besprimjerno lažima. Glavni napad sastojao se od optužbe da nema dovoljno slobode medija u Hrvatskoj. Pomno sam pratio: onog dana kad g. Soros "Slobodnu Dalmaciju" nije uspio kupiti počela je hajka da u Hrvatskoj ne postoji sloboda tiska."

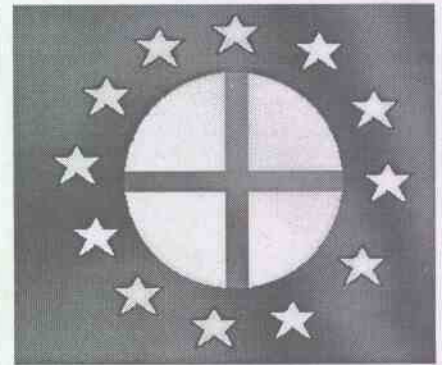
Svojevremeno smo se borili protiv izraza istočna Europa a prestalo se govoriti srednja Europa što je onda postao duhovni trijumf tadašnjeg Sovjetskog Saveza. Time se trebala učvrstiti duhovna podjela europskog kontinenta. Nakon dugotrajnih nastojanja i borbi uspjelo nam je maknuti taj naziv, zahvaljujući vrlo vrijednom predsjedniku komisije iz Luxemburga. Ali tri mjeseca kasnije ljubazno mi je taj isti predsjednik poslao dokumente njemačkog Ministarstva vanjskih poslova gdje se i nadalje govori o Istoku i Zapadu. Moram reći da je taj pojam zapadni Balkan upravo takav koji ima za cilj stvoriti dojam, koji uopće ne odgovara. To će potvrditi svaki koji je i kratko vrijeme bio u Hrvatskoj. To je i g. Ježić jasno pokazao svojedobno priredivši lijepu izložbu u Europskom parlamentu. Kad putujete Hrvatskom, to je Zapad. Arhitektura dalmatinske obale nastala je pod utjecajem Venecije, a kad se nalazite u Dubrovniku primjećujete da je i tu bio znatan venecijanski utjecaj. S druge strane, Varaždin, djeluje tako austrijski da ste sasvim zaokupljeni tim dojmom. Kada sam prvi puta obilazio Varaždin imao sam osjećaj da ako na sljedećem uglu sretnem cara Franju Josipa neću se uopće začuditi. On tamo i pripada.

U svojem daljnjem izlaganju dr. O. von Habsburg spomenuo je i Vojvodinu rekavši da bi i tamo moglo doći do kritičnih situacija. Govorio je i o sjeveru Europe, o Baltičkim državama - Estoniji, Latviji i Litvi. Neshvatljivo mu je da je EU prihvatila jednu, a ostale dvije nije. Rekao je da je to "sekatašenje", pa je nastavio:

"Pogledajmo zemljopisnu kartu: na jugu se nalazi tzv. oblast Kalinjin-

grad, područje Königsberga apsolutno ruski vojni položaj. To cijelo područje ima samo jedno opravdanje: u slučaju planiranog ratnog napada. I obje te države Litva i Latvija vise u zraku i možda će se to, nadajmo se, promijeniti jer je bezuvjetno potrebno jedinstveni položaj ne samo zbog EU nego i zbog članstva u NATO-u, protiv kojeg su Rusi zato što žele osvojiti baltičke države. Sjećam se mog razgovora sa istaknutom osobom današnje ruske vlasti, koja mi je rekla da baltičke države pripadaju ruskoj tradiciji, da u njima ima mnogo Rusa i da ih Rusi mogu osvojiti u roku od 6 dana. Dok Zapad izglasa nekakvu jednu rezoluciju, bit će to već davno zaboravljeno i prešutno prihvaćeno. Moram vam nažalost reći da ja to također vjerujem. To sam doživio s Austrijom 1938. godine. Što je tada učinio Zapad? Amerikanci su bili prvi koji su priznali okupaciju Austrije u roku od 48 sati. Danas nam propovijedaju demokraciju, pravo na samoodređenje i slično. Ali onda je realnost bila drugačija. I Englezi su te principe pogazili. I na kraju, ostala je samo jedna država u svijetu koja nije priznala okupaciju Austrije a to je bio Mexico. I to nam pokazuje slabosti našeg sadašnjeg položaja. Vjerujem, da je ono što mi je već spomenuti ruski dužnosnik rekao, nažalost, točno. Kad promotrimo bijedno držanje vlada o pitanju Čečenije možemo se zapitati što bi se dogodilo da dođe do zauzimanja baltičkih država. Estonija bi se izuzela ali Latvija i Litva bile bi ugrožene.

Paneuropska unija drugačije radi. Trebalo bi se više govoriti o sadržaju, zadaći i obavezi Europe prema narodima koji još ne pripadaju toj Zajednici, jer se to praktički i ne spo-

minje. Treba uraditi još mnogo toga bitnog za proširenje Zajednice, jer to je jedan od izazova budućnosti. I na kraju: najveći dio mog vremena posvećujem sada, kada više nažalost nisam u Parlamentu, zemljama srednje i istočne Europe, i uvjeravam vas, što više idem prema Istoku, to nailazim na bolje Europejce. Iako postoji mišljenje da će proširenje oslabiti Zajednicu, moram vam reći iz vlastitog iskustva da se to neće dogoditi. Naprotiv, to će biti poticaj. Europu to neće oslabiti, jer oni koji bi željeli smetati Europi, već su ionako u Zajednici. U našem je interesu dovesti ljude koji unose polet u Zajednicu, a to su upravo oni iz zemalja srednje i istočne Europe. Proširenje Zajednice znači i proširenje zajednice vrijednosti. To je ono što je najbitniji zadatak za nas u prvom stoljeću novog tisućljeća. O uspjehu na tom području ovisit će u mnogome i budućnost nadolazećeg naraštaja.

*Govor prevela:
Ana Pučar-Krpan, prof.*

Godišnja skupština Paneuropske unije Austrije

U Beču je 8. i 9. travnja 2000. održana godišnja skupština Paneuropske unije Austrije uz prigodna predavanja i simpozij. Skupštinu je otvorio i predsjedavao *Karl Habsburg*, pozdravljajući nazočne predstavnike austrijskih pokrajina te goste iz drugih zemalja. Generalna tajnica Međunarodne paneuropske unije *Walburga von Douglas* održala je predavanje o međunarodnoj dimenziji paneuropske ideje. Podpredsjednik Paneuropske unije *Dr. Paul Rübig* održao je predavanje o Europi kao gospodarskoj sili.

U radu skupštine, predavanja i rasprava dominirala je tema o političkim zbivanjima u Austriji, posebice s obzirom na trenutačne mjere Europske zajednice prema Aus-

triji. Na tu temu osvrnuo se i član predsjedništva Hrvatske paneuropske unije *dr. Pavo Barišić*, pozdravljajući austrijske kolege u ime HPEU. Naglasio je da poteškoće kojima je trenutačno izložena Austrija ne trebaju umanjiti nastojanja za pravednijim uređenjem Europe. Posebice je zahvalio austrijskim paneuropskim prijateljima za potporu koju su iskazali Hrvatskoj. Osvrnuo se, između ostaloga, i na vrlo uspješnu i zapaženu turneju gospodina *dr. Otta von Habsburga* gradovima Hrvatske prigodom predavljanja hrvatskoga prijevoda njegove knjige *Paneuropska ideja*.

Dr. Pavo Barišić

GÖRLITZ

Paneuropski dani u Görlitzu na Nisi

Paneuropski dani u Görlitzu na Nisi održani su od 5. do 7. svibnja 2000. u organizaciji Njemačke paneuropske unije. Hrvatska ekipa u sastavu *mr. Vesna Izaković*, kapetan *Ivan Knežević* i *Nevenka Nekić*, prof. prisustvovala je ovom zasjedanju među brojnim uzvanicima iz 21 zemlje.

Svečano otvorenje: Pozdravni govor održao je *Johannes Kijas* koji je ujedno bio tu večer i moderator. Iza njega nizali su se drugi pozdravni govori, tako su govorili: *Gisela Clauff*, predsjednica PEU-savezne zemlje saksonske; prof. *dr. Rolf Karbaum*-gradonačelnik Görlitza, *Miroslav Fiedorowicz*-gradonačelnik Zgorzeleca, gosp. *Kosior Andrzej*-vicemarsal vojvodine Niederschlesien, koji je govorio na temu "Susjedi u Europi", prof. *dr. Josef J. Menzel* sa *Johannes Gutenberg* sveučilišta u Mainzu, a završnu riječ je održao *Bernd Posselt*-predsjednik PEU S.R.Njemačke.

U subotu 6. svibnja nakon evangelističkog bogoslužja u crkvi sv. Petra i Pavla, održana su predavanja unutar tri foruma s temama:

1. forum "Osnovne vrijednosti i osnovno pravo, koji pravac će zauzeti EU?"
2. forum "Deset godina nakon promjena: hoće li propasti proširenje na istok?"
3. forum "Regije u Europi u ulozi mostova što povezuju putove kulture i prometa" s osobitim osvrtom na regiju Zwickau+Kamenz.

Među uglednim predavačima nalazili su se *dr. Dirk Hermann Voss*, dopredsjednik PEU Njemačke, *Siegbert Alber*, generalni pravni zastupnik europskoga suda u Luksemburgu, prof. *dr. Rudolf Kučera* s praškog Karlovog univerziteta i mnogi drugi.

Sažeto: na 1. forumu već uz uvodnoj riječi *dr. Vossa*, kao i u prethodnoj večeri u uvodnim govorima, istaknuta je činjenica da se ujedinjena Europa očito mora zasnivati na

prijateljstvu dvaju velikih naroda – Francuza i Nijemaca. Ovu misao izreći će još neki predavači, a isto tako i u završnoj riječi *Bernd Posselt*. Predavač *Alber* postavio je niz problema i pitanja na koja za sada nema odgovora. Tako je iznio činjenicu da se već 20 godina diskutira u forumu (koji ima ukupno 36 članova) kakva karta ili povelja prava treba ujedinjenoj Europi.

U institucionalnom smislu nisu napravljeni gotovo nikakvi zaključci. Građani očekuju mnogo – od prava na rad, zaštite obitelji, prava manjina itd. No odmah je postavio i pitanje kakve temeljne vrednote mogu i moraju biti u temeljima Europe? Očito da se ruši stara klasična kršćanska vrijednosna piramida. Ovoga trena Europa se dijeli na onu liberalističku koja podržava mnoge dvojbene zakone, koji dovode u pitanje smisao obitelji i drugih tradicionalnih vrijednosti, i onu koju zastupa PEU. Član Europskoga parlamenta *C. von Boeticher* podvukao je da se u rukama središnjih organa EU mogu naći velike količine prava, što bi donekle dovelo u pitanje demokraciju. Založio se za jasnu i svakom dostupnu kartu ili povelju prava koju mora razumjeti svaki građanin.

Osnovna misao većine predavača bila je ta da se ukidanjem boga dovodi u pitanje smisao i razina vrijednosti koje bi trebale biti u temeljima takve povelje. Tako se za tradicionalne vrijednosti založio i *Marian Offman*, predstavnik Židovske zajednice iz Münchena. Osobito se osvrnuo na opći prodor hedonizma i pornografije u sve medije, odsustvo etike, zabrinuo se za sudbinu klasične obitelji i zatražio odgovornost svakoga člana zajednice. Činjenicu da se odbija položiti zakletva Bogu u javnim visokim funkcijama, nazvao je alarmantnom i upitao se kamo idemo i na što bi se trebali zaklinjati? S tim se mišljenjem u svom predavanju složio i predavač *dr. Schlichting*, evangelički župnik iz

Augsburga. On smatra da je Krist temelj ljudskim pravima i odbacivanjem njegovih riječi, gazimo sva ljudska prava. Sekularizaciju koja bi posve dosljedno bila provedena, smatra putem u moralni kaos: ne može država biti posljednja instanca etike i smisla ljudskoga života.

Bilo je i konkretnih prijedloga: broj djece opada (danas u Europi ima 1,2 djeteta po obitelji) stoga neka država financira treće dijete u obitelji, ili pak da obitelji s više djece imaju i više glasova prilikom izbora, što je već odavno predložio dr. Otto von Habsburg. Čuli su se i glasovi da je liberalizam u krajnjoj instanci i obliku-derivat komunizma i postavlja se pitanje: Istočna Europa još nije povratila "dušu", a već treba ući u isti takav sistem, bez Križa u kojem bi se susreli istinski ljudi.

Forum 2: Moderator su bili prof. dr. *Alfred Gomolka*, član EP-a i *Jesko von Samson-Himmelstjerna* savezni vice-predsjednik PEU Njemačke.

Predavanja su držali prof.dr. *Kurt Schelter*-ministar pravosuđa za savezna i europska pitanja savezne zemlje Brandenburg; *Antanas Račas*, član parlamenta u Litvanskom parlamentu, predsjedatelj mješovite komisije Europskog parlamenta i parlamenta Litve; prof. dr. *France Bučar*, predsjednik PEU Slovenije; dr. *Boris Lazar*, savjetnik državnog sekretara za Europu u Ministarstvu vanjskih poslova Republike Češke; Mag. *Othmar Karas*, član EP, član predsjedništva frakcije europske narodne partije (Europ. Volkspartei), *Robert Schumann*, podpredsjednik zaklade u Beču; prof. dr. *Juraj Alner*, generalni sekretar PEU Rep. Slovačke.

Prof. dr. *Gomolka* kao moderator postavio je pitanje postoji li obveza Ujed. Naroda i EU prema Rimskim ugovorima, da li to mi tako shvaćamo ili ima i drugih mišljenja.

Prof.dr. *Kurt Schelter* odgovorio je odmah u početku veoma jasno na to pitanje. Rekao je da imamo obveza, no isto tako je rekao da se širenje na istok tj. uključivanje istočnijih naroda u EU ne bi smjelo upropastiti ili nekako osujetiti. Na našem kontinentu neophodno je imati i provoditi, ustoličiti slobodu, sigurnost i pravednost iznad svega drugoga. Tu se radi o zemljama koje su kroz svoju povijest imale istu sudbinu i dijelile su istu povijest kao i ostala Europa, pripadale istoj kulturi, ali su imale tu zlu kob što su u XX. stoljeću imale gospodara koji nije pripadao europskoj kulturnoj baštini. To se na žalost uvijek ipak vidi, jer se povijest ne može preskočiti, te se zemlje ipak vrlo brzo mijenjaju i vraćaju korijenima, što se vidi u Mađarskoj i Poljskoj. Mora se povesti više računa o tim zemljama.

Gosp. *Antanas Račas* govorio je o svojoj zemlji i rekao kako se 50 godina mizerije i tereta koji su morali pretrpjeti ne može tako brzo odstraniti, jer se ekonomija zemlje ne može unutar tako kratkog vremena podići na nivo onih koji su stalno bili u dobroj situaciji a sada dakako i oni i opet idu naprijed, pa kako ih dostići? Valja biti strpljiv i gledati postepenost napretka i promjena, uočiti smjer kretanja. To bi trebalo biti dovoljno.

Prof. dr. *France Bučar* održao je zapravo najljepše i najbolje predavanje jer je spominjao ne samo mišljenje zapada nego i istoka, strahove pučanstva koji se javljaju na jednoj i na drugoj strani te ih je i opisao. Zapad se boji da bi mogao osiromašiti pomažući a isto tako se boji za svoja radna mjesta koja bi mogli preuzeti oni koji su voljni raditi

i za manju plaću i pod težim uvjetima, a istočni narodi se plaše novina kao što je samostalnost, preuzimanje osobne odgovornosti za uspjeh ili neuspjeh. Naučeni su bili da slušaju i idu prema komandi, sloboda se isto mora naučiti! Svakako je to razlog da su Rimski ugovori bili nastali u vrijeme koje je bilo sasvim drugačije, danas imamo drugu sliku. Isto tako je i Njemačka postala najveća država u Europi, tako se toga isto boje mnogi, mali i veliki narodi. Zapravo postoje strahovi koje valja odstraniti, a to se može samo velikom pravednošću i korektnošću. Jasno je iz toga da se i unutarnje strukture u EUP i ostalim administrativnim institucijama moraju sada promijeniti, jer se javljaju druge potrebe. Jasno je još nešto, to se vidi npr. iz nedavne situacije na Kosovu. Nije NATO sve, ipak su još važnije vlastite sile.

U zaključnim predavanjima posebno valja istaknuti dr. *Walburgu Douglas* koja je dala povijesni pregled PEU od prvoga do ovoga 26. susreta i posebno izdvojila one važnije. Osvrnula se na opasnosti koje prijete Europi od raznih izama, fanatizama, a osobito od čovjeka koji se ustoličio na čelu velike i jake zemlje-predsjednika Putina. Zanimljiv je bio nastup *Martina Z. Trenevskog*, ministra Republike Makedonije i predsjednika PEU Makedonije. Govorio je o teškom položaju svoje zemlje koja je na rubu liste za prijem u EU, prikazao njen povijesni hod, te predao svečane medalje *Berndu Posseltu* i *Ottu von Habsburgu*.

U svom zaključnom govoru Bernd Posselt usmjerio je pozornost na problem okoštavanja foruma u činovništvu Strassburga, prešućivanja zločina u Europi, strahova koji se gomilaju nakon zbivanja na Kosovu i u Čečeniji, gdje se vodio brutalan, kriminalni rat. On smatra da smo izgubljeni ako bi Zapadna Europa bila sama sebi dovoljna. Ukazao je na neučinkovitost i neuspjeh EU u svim tim zbivanjima i tražio da se o tim pitanjima javno govori. Stoga PEU mora graditi temelje za XXI. stoljeće i to na tri temelja: Areopag, Kapitol i Golgota. Kršćanstvo ne može biti samo turistička atrakcija, a u središtu Europe mora biti obitelj, a ne profit. Za budućnost je potrebna ljubav.

Drugoga dana, u subotu, svi sudionici posjetili su "trolley" graničnih zemalja: Njemačke, Poljske i Češke. Vožnja autobusima kroz prostore koji su do nedavno bili pod komunističkom vlašću pokazala je tužnu sliku poljskih sela, kulturnih i sakralnih objekata koji su u ruševnom stanju, za razliku od prostora s njemačke strane koja se već oporavila i obnovila lice zemlje. U češkim Hainicama posjetili smo crkvu Svete Marije i posvetili se duhovnom razmatranju, a sutradan u nedjelju skup je završio misom u katedrali Svetoga Jakoba u Görlitzu. Možda je ovo malo kružno putovanje kroz prostore "trolley" najbolje pokazalo opasnosti koje vrebaju iz prošlosti, a također i budućnosti: na vrhuncima inače prelijepih planinskih lanaca Issergebirge nema šuma-sve je ogoljelo nakon černobiljske katastrofe. Ipak nešto je uvijek nezaboravno i čudesno: u crkvi Svete Marije u Hainicama na slici ponad oltara tema vizitacije: stoje Marija i Elizabeta, obje vidno trudne. Sjetismo se da je i kod nas u Poreču u Eufrazijevoj bazilici ta scena, tako rijetka u slikarstvu, isto tako prikazana jasnim naturalizmom. To je bio zalag novoga svijeta, a trebao bi biti i zalag nove Europe.

Izvjешće sastavile

mr. Vesna Izaković i Nevenka Nekić, prof.

Karlovac

Predstavljanje knjige dr. Otta von Habsburga

Otto von Habsburg i njegova supruga Regina bili su u dvodnevnom posjetu u Karlovcu dana 27. i 28. ožujka 2000. godine.

Predsjednik MPEU i član EP nadvojvoda Otto von Habsburg bio je gost ogranka HPEU Karlovac te Gradskog poglavarstva grada Karlovca, gdje su ga prigodom njegovog dolaska dana 27. ožujka 2000. dočekali dr. Marijan Pavan ispred ogranka HPEU Karlovac i gradonačelnik gosp. Branko Vukelić, dipl. ing., priredivši mu u zgradi magistrata prijem.

Te večeri je priređeno i predstavljanje najnovije knjige Otta v. Habsburga "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom", koju je tiskao "Pan-liber" u prijevodu prof. Jasne Čmelić, a u nazočnosti članova HPEU Karlovac te gostiju predstavnika HPEU Zagreb na čelu sa dopredsjednicom Nevenkom Nekić, prof. Predstavljanju knjige prethodilo je predavanje dr. Maria Jelušića, docenta sa katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu pod naslovom "Republika Hrvatska i ustavno-politički ustroj europskih demokracija u procesu europskih integracija". Na samom početku, kao i kraju predstavljanja navedene knjige, poznati glazbenik-gitarist Viktor Vidović izveo je po jednu kompoziciju na gitari dajući time navedenoj kulturnoj priredbi primjereni umjetnički ugođaj. Prilikom predstavljanja knjige O.v.Habsburga dopredsjednik HPEU Ivan Perković pročitao je u ime odsutnog publicista gospodina Danka Plevnika njegov osvrt a zatim i kraći osvrt ispred ogranka HPEU Karlovac, dok je na samom kraju riječ uzeo autor knjige Otto von Habsburg. Njegovo izlaganje je praćeno ogromnim zanimanjem, a osobito su srdačno primljene njegove poru-

ke kojima je izrazio kako mu je želja da Hrvatska što prije postane punopravna članica europske unije i da bi htio da se to dogodi dok je još i sam član Europskog parlamenta, ako se to ne ostvari da je onda iza njega i njegova obitelj koja isto to želi kao i on sam. Osobito je upozorio na dvije stvari, točnije posvećivanje pune pažnje sigurnosti naše države i ne dozvoliti da nas preuzme ili da se u nas infiltrira neka od velikih sila.

Nadvojvoda je prenoćio u gradu Karlovcu u skromnijim uvjetima hotela - Starom gradu Dubovac - jer je grad zbog poznatih ratnih zbivanja gotovo ostao bez hotela. Time je još snažnije poručio građanima grada Karlovca da nije počasni građanin našega grada samo riječju već i djelom.

Tijekom drugog dana boravka u našem gradu gospodin nadvojvoda održao je predviđenu konferenciju za tisak, a zatim sa suprugom Reginom i gospodom Jasnom Čmelić i u društvu članova HPEU ogranak Karlovac obišao karlovačku bolnicu, posebno Odjel rodilišta gdje su ga srdačno dočekali domaćini na čelu s ravnateljicom dr. Gordanom Pavan. Toga dana oko 12 sati nadvojvoda Otto v. Habsburg je završio posjet našem gradu i oputovao u Varaždin.

O njegovom boravku i najnovijoj knjizi u hrvatskom prijevodu svi mediji nazočni u našem gradu dali su primjereno mjesto.

Ivan Perković,
dopredsjednik HPEU ogranak Karlovac

Posjet osnovnoj školi Žakanje

Članovi PEU Ogranak Karlovac na čelu s predsjednikom dr. Marijanom Pavanom posjetili su 3. prosinca 1999. osnovnu školu Žakanje. Razlog posjeta je predaja poklon-knjiga učenicima 8. Razreda koje je izdao naš Ogranak. To je naš zbornik *Quo vadis Europa* i knjiga novela prof. Nevenke Nekić. Budući da je prosinac mjesec darivanja smatrali smo da će učenike to posebno razveseliti.

Novo uređena škola Žakanje ima 480 učenika i bila je nekoć zanemareno područje. Mnogi su se iselili: Ribnik, Lipnik pa i Žakanje, a danas kad imaju svoju slobodnu domovinu Hrvatsku, vraćaju se i život postaje sve ljepši. To pokazuje broj vesele djece kojima smo se evo i mi pridružili.

Antun Hakenberg, prof.

Dani udruga

Od 17. do 19. prosinca 1999. U Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma a u organizaciji Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske održani su "Dani udruga '99" koji su okupili 124 udruge iz najrazličitijih oblasti djelatnosti i zanimanja. Temeljni je preduvjet za sudjelovanje bila financijska potpora Vlade RH iz sredstava državnoga proračuna RH. Kako je i HPEU u 1999. godini dobila tu potporu, sudjelovala je na spomenutim Danima. Predstavila se našim časopisima, časopisima inozemnih PEU, knjigama koje su tiskane te video prikazivanjem važnijih događaja (izložba HPEU u Europskom parlamentu u Strasbourgu, Vukovarski festival komorne glazbe u Vukovaru, Skupština HPEU u Vukovaru i Osijeku i

sl.). Zainteresiranim posjetiteljima podijeljen je raspoloživi materijal, a u osobnim kontaktima s predstavnicima ostalih udruga slične djelatnosti, razmijenjena su iskustva iz dosadašnjeg rada.

Stand Hrvatske paneuropske unije na "Danima udruga"

Proslava Dana Europe

Proslava Dana Europe na Cvjetnom trgu u Zagrebu – 9. 5. 2000.

Ministarstvo za europske integracije organiziralo je 9.5.2000. proslavu Dana Europe pod nazivom "5 do 12" u kojoj su sudjelovale udruge koje u svom djelokrugu rada imaju približavanje Hrvatske Europi. Našu udruhu predstavio je predsjednik prof. dr. Mislav Ježić, naglasivši u svojem govoru između ostalog da je PEU najstariji europski pokret koji se od ranih dvadesetih godina našeg stoljeća zauzima za ujedinjenje Europe. Na kraju govora svima nazočnima čestitao je Dan Europe. Posjetiocima su podijeljene publikacije i informativni materijal o aktivnostima HPEU.

Na proslavi su bili i predstavnici diplomatskih predstavništava država Europske unije.

Božićni domjenak

Kao i svake godine HPEU je 28. prosinca 1999. sa svojim članovima i gostima proslavila Božić. Misno slavlje u Katedrali predvodio je msgr. dr. Juraj Batelja a gđa Hrvojka Mihanović-Salopek održala je koncert na orguljama. Potom je u prostorijama HPEU u Jurišićevoj 1 a priređen domjenak. Glazbeni okvir na flauti dala je gđa Tinka Muradori.

Otto von Habsburg u Požegi

U sklopu svoje posjete Hrvatskoj dr. Otto von Habsburg, predsjednik Međunarodne Paneuropske unije sa suprugom, u pratnji izvršne tajnice HPEU gđe Jasne Čmelić, prof., boravio je 28. i 29. ožujka 2000. u Požegi, gdje se susreo s najvišim čelnicima Županije, Grada, požeškog ogranka HPEU i Biskupije.

U srijedu, 28. ožujka u kasnim poslijepodnevним satima visokim gostima priređen je svečani doček u Gradskoj vijećnici u Požegi, uz dobrodošlicu gradonačelnika gospodina Branka Skorupa s gradskim čelnicima i predstavnicima ogranka HPEU, predsjednikom gosp. Davorinom Kempfom i potpredsjednicima Jasenom Bešlić, prof. i Ilijom Bonić, prof. Nakon dočeka u Gradskoj vijećnici Otto von Habsburga primio je u Biskupskom dvoru i prvi požeški biskup msc. Dr. Antun Škvorčević. Svečani prijem međunarodnom predsjedniku Paneuropske unije priređen je i u tristoljetnoj zgradi Gimnazije, sjedištu požeškog Ogranka HPEU, gdje ga je uz dobrodošlicu ravnatelja gosp. Pavla Bucića pozdravio i predsjednik ogranka HPEU prof. Davorin Kempf s ostalim članovima.

Istoga dana navečer promovirano je u Županijskoj vijećnici i hrvatsko izdanje knjige Otto von Habsburga "Paneuropska ideja-vizija postaje zbiljom", kojom prigodom

je uz promotora dr. Anđelka Milardovića govorio i sam autor. Dr. Otto von Habsburga primio je nakon promocije knjige i požeški župan gosp. Anto Bagarić, dipl.inž. sa suradnicima.

Drugi dan boravka u Požegi, četvrtak 29. ožujka, gosti su imali nešto ležerniji program. U jutarnjim satima posjetili su cistercitski vinski podrum u Kutjevu iz 1232. godine, gdje se njeguju i čuvaju nadaleko poznata kutjevačka vina, kojom prilikom je i sam Otto von Habsburg s velikim zadovoljstvom kušao birana vina i to za istim stolom za kojim su prema pričanju uz vino zajedno sjedili Carica Marija Terezija i Barun Franjo Trenk. Po povratku iz Kutjeva Otto von Habsburg u osobnoj pratnji biskupa Antuna Škvorčevića sa zanimanjem je razgledao katedralnu crkvu sv. Terezije Avilske, crkvu sv. Lovre, izložbu u Gradskom muzeju te prošetao nadaleko poznatim baroknim trgom – Trgom Sv. Trojstva.

U ranim poslijepodnevним satima, nakon kraćeg odmora i ugodnog opuštanja i druženja s domaćinima, dr. Otto von Habsburg otputovao je iz Požege za Zagreb, nadamo se s puno priyatnih utisaka i dojmova.

Ilija Bonić, prof.

Na slici: Oto von Habsburg sa suprugom i članovima ogranka HPEU Požega

IZLOŽBE

Krajolici

U vremenu od 6. ožujka do 15. travnja 2000. u prostorijama HPEU bila je postavljena izložba **Vilka Mikuleca – Krajolici**.

Vilko Mikulec rođen je u Lovrečanu, općina Zlatar Bistrica. Nastavnik je hrvatskoga i njemačkog jezika a slikarstvom se bavi redovito od 1974. godine. Izlagao je na preko 30 samostalnih i 300 skupnih izložaba u zemlji i inozemstvu a prvu samostalnu izložbu imao je u Münchenu u organizaciji Münchenske galerije za naivnu umjetnost. Članom je poznatih likovnih udruga.

Trenutak otvorenja izložbe Vilka Mikuleca

KNJIGE

Put prema izvoru

S promocije pjesama i skulpture Sanje Fališevac u prostorijama HPEU

U HPEU je 15. lipnja 2000. održana promocija knjige pjesama i izložba skulptura slijepe i gluhe umjetnice Sanje Fališevac. Događaj je predstavljen pod naslovom "Put prema izvoru". Zbirku pjesama i skulpture su predstavili Josip Milić, glavni urednik, Nevenka Nekić, recenzent i sama autorica Sanja Fališevac. Cjelokupni program su obogatili recitatori Sanja Čavec i Rajko Bundalo te glazbenice Anamarija Milić i Barbara Polšek. Nakladnik knjige je društvo "Hrvatski pokret za život obitelji".

VIJESTI

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti izabrala je na svojoj Skupštini 18. 5. 2000., a javno proglasila na svečanoj sjednici 16. 6. 2000. prof. dr. Mislava Ježića za redovitog člana Akademije. Time je njegov znanstveni filološki, u prvom redu indološki rad, poznatiji u stručnim nego u paneuropskim krugovima stekao izrazito visoko priznanje.

IN MEMORIAM

Ivan Brizić

1923. - 2000.

Naš utemeljitelj i suradnik, član Nadzornog odbora HPEU-a, pravnik Ivan Brizić, preminuo je 23. ožujka 2000. godine u 77. godini života. Pamtimo ga kao pravoga čovjeka, puna humanosti, euroljanina, tolerantnog i plemenitog suradnika koji je bio oslonac u izgradnji nove, moderne i slobodne hrvatske države. Bio je pouzdan i vjeran, u radu dosljedan i uvijek pun optimizma. Ljubio je iznad svega Hrvatsku i surađivao u HPEU do zadnjeg dana.

Hvala mu i neka mu je lagana hrvatska zemlja!

Hrvatska i Europska unija poslije siječanjskih izbora

29. lipnja 2000. govorila je gđa **Ana Barata**, veleposlanica Portugala na tribini Hrvatske paneuropske unije o odnosima Europske unije i Hrvatske nakon siječnja 2000.

Hrvatski je narod odazivom na izbore u siječnju pokazao izrazitu volju da se provedu promjene u zemlji. Nova je Vlada dosad pokazala veliku spremnost na dijalog s predstavnicima Europske unije i time stvorila u njihovim očima novu pozitivnu sliku Hrvatske.

Istovremeno je u prvoj polovici 2000. godine Europskom unijom predsjedavao Portugal. Premijer Račan bio je od portugalskoga premijera pozvan na konzultativni razgovor u Portugal prije početka službenih razgovora predstavnika Hrvatske s predstavnicima EU u Bruxellesu. U međuvremenu je izrađena studija o izvodljivosti koja pozitivno ocjenjuje mogućnosti Hrvatske da se približi Europskoj uniji. Naravno, ponovljeni su određeni uvjeti, od kojih će Hrvatskoj neke biti lakše, a druge teže ispuniti. Radi se o zakonodavstvu o medijima, i osobito o televiziji, zatim o zaštiti manjina, o suradnji s Haškim sudom, o razvijanju dobrih političkih odnosa sa susjednim zemljama, i o gospodarskim reformama i zakonodavstvu. Hrvatska je, naravno, opterećena problemom povratka izbjeglica, koji je gđa veleposlanica usporedila s teškoćama Portugala nakon dekolonizacije s mnoštvom povratnika. Zadovoljavanje uvjeta Europske unije može

tražiti i neke žrtve, ali otvara s druge strane velike mogućnosti napretku gospodarstva i političke demokracije. Tako je bilo i u Portugalu. Ulazak u EU donosi zahtjeve koji, međutim, potiču razvoj i otvaraju mu nove mogućnosti. Sadašnji trenutak u međunarodnome je okviru vrlo povoljan za Hrvatsku, a njena nova slika za svijet potakla je Europsku uniju da svoje predstavništvo u Hrvatskoj podigne na razinu ravnu veleposlanstvu. U izgledu su sklapanje ugovora o stabilizaciji i pridruživanju i početak procesa ulaska u EU. Za Hrvatsku je najbitnije da dobru sliku o sebi, koju je teško stvoriti, a lako izgubiti, očuva i njeguje. Europska će unija, sa svoje strane, iako zahtijeva od budućih kandidata dobrosusjedske odnose u regiji, ocjenjivati svaku zemlju zasebno po rezultatima koje postigne i uvjetima za pridruženje koje zadovolji. Neće biti konvoja, nego regate, pri kojoj svaka zemlja treba imati jednaku početnu poziciju, a zatim treba o njoj ovisiti kojom će brzinom stići do cilja.

Izlaganje je bilo vrlo obavijesno i poticajno, a slijedila je vrlo sadržajna rasprava sa slušateljima, među kojima su bili predstavnici Ministarstva za europske integracije, g. veleposlanik Velike Britanije, članovi sveučilišne zajednice i članovi HPEU, koji su s velikim zanimanjem pratili govor i odgovore gđe veleposlanice Ane Barate.

Predstavljanje knjige - zbornika

11. svibnja 2000. u prostorijama HPEU predstavljena je knjiga-zbornik *Paneuropski pomorski simpozij*.

Knjiga-zbornik tiskan je nakon održanog Paneuropskog pomorskog simpozija u Splitu 3. travnja 2000. godine u organizaciji ogranka HPEU Split.

U zborniku su sažeti na hrvatskom i engleskom jeziku govori svih predavača a izdan je i CD.

Zbornik su u Zagrebu predstavili kapetan Ivan Knežević, predsjednik HPEU ogranak Split, prof. dr. Borna Bebek, glavni tajnik HPEU i jedan od predavača, dr. sc. Tomislav Zaplatić, docent na Fakultetu strojarstva i brodogradnje, Zagreb i mr. Dorotea Čorić, tajnica Društva za pomorsko pravo, Zagreb.

SPLIT

Otto von Habsburg u posjetu Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji

Predsjednik Međunarodne paneuropske unije dr. Otto von Habsburg posjetio je 26. i 27. ožujka 2000. Split. Od-sjeo je u hotelu "Marjan", te je neposredno nakon dolaska posjetio Splitsko-dalmatinskog nadbiskupa msgr. Antu Jurića s kojim se zadržao u duljem srdačnom razgovoru.

Navečer, 26. ožujka u pinakoteci Gospe od zdravlja upriličeno je prvo predstavljanje knjige dr. von Habsburga "Paneuropska ideja - vizija postaje zbiljom".

Autor govori o povijesnim političkim temama, te ukazuje na unutarnje i vanjske opasnosti koje prijete Europi. Njegov prvi postulat glasi: Europa se ne smije ograničiti samo na političke i strukovne reforme, ona se mora obnoviti i duhovno i moralno. Autor strastveno zagovara brzo proširenje EU.

Naglasio je da se tijekom svoga 20-godišnjeg mandata u Europskom parlamentu zalagao za proširenje EU. Jasno, da u EU vidi i mjesto Hrvatske. Međutim, rekao je da još uvijek u EU a i drugdje ima onih snaga koje se trude da Hrvatsku isključe iz europske integracije. Paneuropska unija i njeni predstavnici u europskim tijeli-

ma bore se za što skorije proširenje EU. O knjizi je govorio i dr. Drago Šimundža, član Paneuropske unije Split, kazavši kako je misao vodilja i temeljna poruka knjige da suvremena društva i današnje europske vlade moraju prihvatiti neophodne promjene, težiti za duhovno civiliziranom jedinstvenom Europom, te je ostvariti u tom smislu da suvremena društva i današnje europske vlade moraju dakako ne samo o tome govoriti nego to pokazati u praksi. Pritom se ne smiju zaboraviti i zanemarivati vječne i univerzalne vrijednosti, koje bitno obilježavaju europsku svijest, europske narode i kulturu.

Nakon predstavljanja knjige nadbiskup msgr. Ante Jurić priredio je večeru za dr. Habsburga i njegovu pratnju.

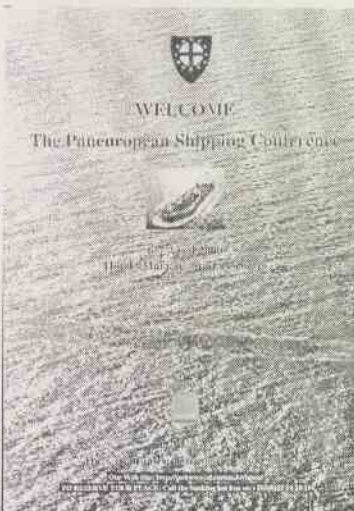
Sutradan, 27. 3., dr. Habsburg je posjetio splitsko pog-lavarstvo - dogradonačelnicu Vesnu Podlipec i splitsko-dalmatinskog župana prof. dr. Branimira Lukšića, s kojim se za vrijeme ručka zadržao u duljem srdačnom razgovoru.

Paneuropski pomorski simpozij

Prvi *Paneuropski pomorski simpozij* održan je 6.-7. travnja 2000. godine u hotelu "Marjan" u Splitu. Organizatori Simpozija bili su splitski ogranci Hrvatske paneuropske unije i Hrvatskog društva za pomorsko pravo.

Simpoziju je prethodio prvi službeni posjet gospodina dr. *Otta von Habsburga* Splitu, prigodom čega ga je upriličeno je i predstavljanje njegove knjige *Paneuropska ideja, Vizija postaje zbiljom*. Naglašeno je da je Hrvatska integralni dio Europe, u kojoj se mora promovirati potreba stvaranja europskog jedinstva temeljenog na očuvanja moralnih i kulturnih vrednota. Gospodina

von Habsburga primili su, u odvojenim posjetima, msgr. Ante Jurić, splitsko-makarski nadbiskup, gđa Vesna Podlipec, dogradonačelnica grada Splita, te dr. Branimir Lukšić, splitsko-dalmatinski župan.

Jedan od najzaslužnijih u organizaciji Simpozija - kapetan Ivan Knežević - predsjednik ogranka HPEU-a Split

Uvodno izlaganje Karla von Habsburga na Paneuropskom pomorskom simpoziju

Simpozij je otvorio gospodin *Karl von Habsburg*, predsjednik Austrijske paneuropske unije i potpredsjednik Međunarodne paneuropske unije. Dvjestotinjak sudionika i gostiju iz Hrvatske i inozemstva razmatrali su, u tri odvojene sesije, goruće probleme brodogradnje, hrvatskih pomorskih poduzeća, politike razvitka pomorstva, financiranja pomorskih poduzeća, osiguravajućih društava, marketinga u pomorstvu, kao i razne pravne aspekte vezane za ovo područje gospodarstva.

Organiziran je i otvoreni forum tijekom kojeg su, u slobodnoj raspravi, identificirana neka moguća rješenja i putovi izlaza iz sadašnjeg katastrofalnog stanja hrvatske brodogradnje i pomorstva općenito. S tim u svezi, organizatori su posebno ponosni i zadovoljni što su se uspostavile izrazito korisne i, nadamo se, plodonosne poslovne veze domaćih poduzeća i stranih, potencijalno strateških partnera.

Sudionici su posjetili *Hrvatski pomorski muzej*, gdje ih je oduševila izložba *Plovila, oružja i ratovi*, koja predstavlja razvoj hrvatske ratne mornarice još od davnih vremena doseljavanja Hrvata na obale Jadrana.

Simpozij su pratili predstavnici medija, tako da je tiskano više osvrtu u različitim novinama, a i radio postaje su s izuzetnom pažnjom popratile prezentacije i diskusije na Simpoziju. Štoviše, osnovne informacije o ovom skupu bit će objavljene i u nekoćini inozemnih glasila, među kojima izdvajamo *TradeWinds* i *Lloyd's List*, a zbornik radova Simpozija bit će promoviran u Zagrebu i Londonu.

Svi su sudionici i gosti ocijenili Simpozij izuzetno korisnim i uspješnim te poduprli napore organizatora da postane tradicionalnim, tako da su pripreme za sljedeći simpozij već u tijeku. Organizatorima bi bila velika čast i zadovoljstvo poželiti dobrodošlicu članovima i prijateljima Hrvatske paneuropske unije na drugom *Paneuropskom pomorskom simpoziju* u Splitu, 29.-30. ožujka 2001. godine.

Croatia petrea

Izložba slika Nevenke Nekić u Karlovcu

Članovi HPEU, ogranak Karlovac organizirali su izložbu slika "Croatia petrea" u galeriji "Ljudevit Šestić" u Karlovcu, pri knjižnici "Ivan Goran Kovačić".

Autorica izložbe, slikarica *Nevenka Nekić*, dopredsjednica je HPEU. Izložbu su otvorili prof. Stanko Špoljarić, kustos Umjetničkog paviljona iz Zagreba, dr. Mislav Ježić, predsjednik HPEU i gđa Nada Eleta, ravnateljica Knjižnice. Izložba je bila otvorena od 12. travnja do 2. svibnja 2000.

U organizaciji izložbe osobito se u Karlovcu istaknuo gosp. Krešimir Veble.

Nakladnik: HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA

Ovaj broj pripremili su:

Božica Barišić, Jasna Čmelić i Željko Obad

Uredništvo: Zagreb, Jurišićeva 1a, telefoni: 385/1/ 48 13 435, 48 13 451, faks: 48 13 453

E-mail: hpeu@zg.tel.hr

Tisak: DAROLIM • Preprema kolora: SPOMIK d.o.o. • Računalna priprema: Jelena Obad